

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Військово-юридичний інститут

Кафедра військового права

П Р О Г Р А М А

навчальної дисципліни

«Правові засади забезпечення гендерної рівності в оборонній сфері»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 26 «Цивільна безпека»

Спеціальність – 262 «Правоохоронна діяльність»

Спеціалізація – «Правоохоронна діяльність»

Статус навчальної дисципліни – обов'язкова

Затверджено на засіданні
Вченої ради,
протокол № 13 від 27 червня 2024 р.

Ректор

Анатолій Гетьман

Харків – 2024

Програма навчальної дисципліни «Правові засади забезпечення гендерної рівності в оборонній сфері» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 26 «Цивільна безпека» спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» спеціалізації «Правоохоронна діяльність». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2024. 34 с.

Розробник:

**Леонтєва Ліна Віталіївна, кандидатка юридичних наук, доцентка,
доцентка кафедри військового права**

**Затверджено на засіданні кафедри військового права
(протокол № 12 від 07 червня 2024 р.)**

Начальник кафедри – Брідня Єгор Олександрович

Зміст

1. Вступ.....	4
2. Опис навчальної дисципліни (навчальні одиниці).....	10
3. Зміст програми навчальної дисципліни.....	10
4. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни.....	12
4.1. Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять.....	12
4.2. Самостійна робота здобувачів вищої освіти.....	12
4.3. Освітні технології та методи навчання.....	13
4.4. Форми педагогічного контролю та система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни.....	14
4.5. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	18
Додаток 1. Карта предметних компетентностей з навчальної дисципліни	26
Додаток 2. Карта результатів навчання здобувача вищої освіти, сформульованих у термінах компетентностей.....	31
Додаток 3. Матриця зв'язків модулів навчальної дисципліни, результатів навчання та предметних компетентностей у програмі навчальної дисципліни.....	34

1. Вступ

1.1. Мета та завдання навчальної дисципліни.

Мета навчальної дисципліни – надати здобувачам вищої освіти знання щодо поняття гендерної рівності та впровадження гендерних підходів у сектор безпеки і оборони, інтеграції жінок в сили оборони України та пов'язаних із цим викликів організації військової служби, враховуючи закордонний досвід забезпечення гендерної рівності в оборонній сфері, міжнародні та стандарти НАТО з гендерних питань.

Завдання – в результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні *знати*:

- цінності гендерної рівності, толерантності та ненасильства, неприйняття сексизму, гендерно зумовленого насильства та гендерної дискримінації;

- основи теорії гендеру, гендерної рівності в секторі безпеки і оборони, спрямовані на підвищення загальної чутливості та подолання гендерних стереотипів;

- гендерні проблеми сектору безпеки України;

вміти:

- здійснювати гендерний аналіз, аудит, гендерно-чутливий моніторинг; визначати гендерну перспективу та на цій основі розробляти перспективні напрямки забезпечення гендерної рівності в секторі безпеки і оборони України;

- протидіяти гендерній дискримінації; втілювати позитивні приклади протидії гендерній дискримінації та поводження з гендерними скаргами;

- виокремлювати види гендерно зумовленого насильства, вразливі групи до потрапляння в ситуацію гендерно зумовленого насильства;

- дотримуватись положень міжнародного Кодексу етичної поведінки для військовослужбовців і працівників сектору безпеки (The NATO Code of

Conduct), Кодексу честі офіцера Збройних Сил України.

1.2. Статус навчальної дисципліни у структурі освітньо-професійної програми: обов'язкова.

1.3. Пререквізити: «Теорія права», «Конституційне право України», «Іноземна мова професійного спрямування», «Право ЄС у сфері юстиції та внутрішніх справ».

1.4. Кореквізити: «Іноземна мова професійного спрямування», «Міжнародне право», «Кримінальне право», «Історія війн та воєнного мистецтва», «Основи військового лідерства», «Військове право».

1.5. Постреквізити: «Іноземна мова професійного спрямування», «Основи військового управління (у тому числі за процедурами Troop Leading Procedures)», «Основи військового законодавства та міжнародне гуманітарне право», «Лідерство у військовій сфері», «Міжнародне гуманітарне право».

1.6. Перелік предметних компетентностей здобувача вищої освіти:

ПК1. Знання базових категорій гендерної політики (гендер, стать, маскулинність, фемінність, гендерна ідентифікація, гендерна рівність, гендерна дискримінація, сексуальне насильство, насильство за гендерною ознакою в рамках збройного конфлікту).

ПК2. Здатність аналізувати й оцінювати вплив міжнародних та євроатлантичних стандартів і процедур на модернізацію сил оборони України, а також визначати ключові проблеми імплементації гендерних стандартів в оборонній сфері України, шляхи їх подолання.

ПК3. Здатність проводити пошук правових джерел з метою з'ясування сучасного стану забезпечення гендерної рівності в інших країнах, в тому числі державах-членах НАТО.

ПК4. Вміння виявляти недоліки та критично оцінювати доктринальні основи гендерної політики України.

ПК5. Здатність проводити міждисциплінарний аналіз основних напрямів розвитку гендерної політики України; обґрунтовано вирішувати проблемні питання гендерної інтеграції жінок в секторі безпеки України.

ПК6. Знання інструментів гендерного мейнстрімінгу; вміння здійснювати гендерний аналіз та визначати гендерну перспективу.

ПК7. Здатність розпізнавати маркери деструктивних комунікативних дій утиску, підбурювання до дискримінації та пособництва в дискримінації.

ПК8. Здатність приймати правові рішення з питань дискримінації за гендерною ознакою.

ПК9. Здатність виявляти системні та міжгалузеві знання у сфері покращення операційної ефективності шляхом інтеграції гендерної перспективи.

ПК10. Здатність виявляти недоліки правового регулювання військової служби з точки зору забезпечення гендерної рівності; проводити дискусії та обговорення актуальних проблем у цій сфері; приймати обґрунтовані рішення щодо їх подолання та розробляти пропозиції щодо їх усунення.

ПК11. Здатність визначати теоретичні та прикладні гендерні проблеми в оборонній сфері України, пропонувати шляхи їх розв'язання з урахуванням закордонного досвіду позитивних прикладів поведінки з гендерними скаргами, попередження та припинення гендерної дискримінації.

ПК12. Здатність аналізувати форми участі жінок у процесах подолання напруженості та стабілізації ситуацій, у вирішенні збройних конфліктів, у мирних перемовинах та угодах, при переході від конфліктного до постконфліктного суспільства (у процесах перехідного правосуддя), у миротворчій діяльності та надавати пропозиції щодо їх розширення.

ПК13. Здатність до розуміння і вирішення теоретичних та прикладних проблем гендерної дискримінації.

ПК14. Знання порядку поведження зі скаргами щодо гендерної дискримінації, підстав притягнення до відповідальності за порушення принципу гендерної рівності в оборонній сфері України.

ПК15. Здатність аналізувати сучасний стан та виділяти проблеми попередження та припинення сексуального насильства і насильства за гендерною ознакою під час збройного конфлікту в Україні.

ПК16. Здатність системно, критично оцінювати форми і методи попередження насильства за гендерною ознакою в оборонній сфері України.

ПК17. Здатність поважати та розуміти міжнародні етичні гендерні стандарти.

ПК18. Здатність дотримуватися та забезпечувати дотримання гендерних правових і моральних вимог до поведінки військовослужбовців в оборонній сфері України, в тому числі, недопущення фактів сексуальних домагань, сексизму, гендерної дискримінації.

ПК19. Здатність до підготовки проектів нормативно-правових актів або зміни чинних з питань забезпечення гендерної рівності в оборонній сфері України.

ПК20. Здатність прогнозувати гендерні проблеми та шляхи їх вирішення в оборонній сфері України з урахуванням поглиблення європейської та євроатлантичної інтеграції.

Експлікація загальних і спеціальних компетентностей визначається в карті предметних компетентностей (Додаток 1).

1.7. Перелік результатів навчання здобувача вищої освіти:

РН НД 1.1. Обґрунтовувати суспільну, політичну та професійну необхідність впровадження принципів гендерної рівності, ненасилля, толерантності та неприйняття сексизму в оборонній сфері України.

РН НД 1.2. Застосовувати гендерні категорії та поняття для характеристики військової служби, векторів розвитку в оборонній сфері України, оборонної

реформи на шляху досягнення повної сумісності Збройних Сил України з відповідними силами держав-членів НАТО.

РН НД 1.3. Оцінювати вплив гендерних міжнародно-правових стандартів (принципів) на доктринальні основи гендерної політики України.

РН НД 1.4. Проводити і презентувати дослідження існуючих механізмів забезпечення гендерної рівності в оборонній сфері України, а також шляхів їх розвитку в сучасних умовах активного збройного конфлікту.

РН НД 1.5. Оцінювати вплив міжнародних та євроатлантичних стандартів і процедур на модернізацію сил оборони України, а також визначати ключові проблеми імплементації гендерних стандартів в оборонній сфері України, шляхи їх подолання.

РН НД 1.6. Проводити гендерний аналіз, узагальнювати його результати та на цій основі розробляти і впроваджувати гендерну перспективу.

РН НД 1.7. Застосовувати знання щодо порядку і критеріїв оцінки поточної ситуації та тенденцій з очікуваним від впровадження гендерної політики розвитком в оборонній сфері України.

РН НД 1.8. Оцінювати ефективність поглиблення співпраці з НАТО у напрямку повної сумісності Збройних Сил України з відповідними силами держав-членів НАТО з точки зору забезпечення гендерної рівності.

РН НД 1.9. Демонструвати знання міжнародних та стандартів НАТО з гендерних питань; порівнювати, критично оцінювати та пропонувати шляхи підвищення ефективності роботи інституту гендерних радників/радниць та координаторів в оборонній сфері України та в інших країнах.

РН НД 1.10. Пропонувати шляхи зміни гендерних стереотипів в оборонній сфері України, перегляду гендерних ролей.

РН НД 2.1. Критично оцінювати сучасний стан системи попередження та припинення гендерної дискримінації в оборонній сфері України.

РН НД 2.2. Розпізнавати маркери деструктивних комунікативних дій утиску,

підбурювання до дискримінації та пособництва в дискримінації.

РН НД 2.3. Аналізувати достатність та ефективність форм і методів попередження та припинення гендерної дискримінації за ознакою статі з урахуванням закордонного досвіду, позитивних прикладів поводження з гендерними скаргами, попередження та припинення гендерної дискримінації.

РН НД 2.4. Брати участь у підготовці нормативно-правового забезпечення реформи з гендерних питань в оборонній сфері України.

РН НД 2.5. Застосовувати системні та міжгалузеві знання у сфері покращення операційної ефективності шляхом інтеграції гендерної перспективи, в тому числі, для зміни стереотипів та практичної ролі жінок у попередженні та вирішенні збройних конфліктів, досягненні сталого миру.

РН НД 2.6. Проводити дискусії та обговорення актуальних проблем, приймати обґрунтовані рішення з питань гендерної інтеграції жінок в оборонній сфері України.

РН НД 2.7. Виявляти недоліки правового регулювання військової служби з точки зору забезпечення гендерної рівності; дискутувати з професіоналами та непрофесіоналами з цих питань; пропонувати правові рішення щодо їх подолання та розробляти пропозиції щодо їх усунення.

РН НД 2.8. Аналізувати сучасний стан та виділяти проблеми попередження та припинення сексуального насильства в оборонній сфері України і насильства за гендерною ознакою під час збройного конфлікту в Україні.

РН НД 2.9. Пропонувати способи вдосконалення системи реагування на факти сексуальних домагань, сексизму, гендерної дискримінації в секторі безпеки України.

РН НД 2.10. Володіти навичками консультування з правових питань планування військових операцій та прийняття управлінських рішень з урахуванням принципу гендерної рівності та гендерної чутливості середовища реалізації.

Експлікація результатів освоєння навчальної дисципліни та результатів навчання за спеціальністю і спеціалізацією визначається в карті результатів навчання, сформульованих у термінах компетентностей (Додаток 2).

1.8. Модулі програми навчальної дисципліни.

Модуль 1. Теоретико-правові засади забезпечення гендерної рівності в оборонній сфері України.

Модуль 2. Прикладні проблеми забезпечення гендерної рівності в оборонній сфері України та шляхи їх вирішення.

Експлікація модулів компетентнісно-орієнтованої програми навчальної дисципліни визначається у матриці зв'язків між модулями навчальної дисципліни, результатами навчання та предметними компетентностями (Додаток 3).

2. Опис навчальної дисципліни (навчальні одиниці)

Найменування показників	Рівень освіти, галузь знань, спеціальність, спеціалізація	Дидактична структура та кількість годин
Кількість кредитів ЄКТС – 2,0	Рівень освіти – перший (бакалаврський)	Модуль 1 Лекції: 6 Семінарські заняття: 6 Самостійна робота: 18 Модуль 2 Лекції: 8 Семінарські заняття: 10 Самостійна робота: 12 Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (диференційований залік)
Кількість модулів – 2	Галузь знань – 26 «Цивільна безпека»	
Загальна кількість годин – 60	Спеціальність – 262 «Правоохоронна діяльність»	
Тижневих годин: аудиторних – 2-4, самостійної роботи здобувача вищої освіти – 2-6	Спеціалізація – «Правоохоронна діяльність»	

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Теоретико-правові засади забезпечення гендерної рівності в оборонній сфері України.

Гендерна рівність в оборонній сфері України: сучасний стан та перспективи впровадження. Важливість гендерної рівності для оборонної сфери

України. Зарубіжний досвід гендерного інтегрування в оборонну сферу України. Показники оцінки стану реалізації гендерної політики в секторі оборони. Гендерне інтегрування (gendermain streaming) як пріоритетне в контексті завдань внутрішньої та зовнішньої політики України. Цілі впровадження засад гендерної рівності в освітній процес закладів вищої освіти оборонного сектору.

Теоретико-правові засади забезпечення гендерної рівності в оборонній сфері України. Основні поняття гендерної політики у науковому вимірі (гендер, стать, маскуліність, фемінність, гендерна ідентифікація, гендерна рівність, гендерна дискримінація, сексуальне насильство, насильство за гендерною ознакою в рамках збройного конфлікту). Поняття «гендер», «гендерна рівність», «інтеграція» у соціально-політичному вимірі: сучасний стан та перспективи розвитку. Гендерні ролі, стереотипи в оборонній сфері, сучасні тенденції їх трансформації та гендерної диференціації. Застосування програмно-цільового методу гендерної інтеграції в оборонній сфері та річні національні програми під егідою Комісії Україна – НАТО.

Модуль 2. Прикладні проблеми забезпечення гендерної рівності в оборонній сфері України та шляхи їх вирішення.

Практичні проблеми забезпечення гендерної рівності в оборонній сфері України та основні шляхи їх вирішення. Інституційний механізм реалізації єдиної державної політики. Методи та інструменти забезпечення гендерної рівності. Інститут радників і радниць з гендерних питань. Роль та завдання радників і радниць з гендерних питань в оборонній сфері України. Гендерно чутливі комунікації інститутів оборонного сектору. Маркери деструктивних комунікативних дій утиску, підбурювання до дискримінації та пособництва в дискримінації. Передумови, наслідки та протидія дискримінації за ознакою статі. Форми гендерної дискримінації. Сексуальні домагання як різновид сексуального насильства. Шляхи оскарження дискримінації за ознакою статі. Розслідування порушень некримінального характеру, пов'язаних з дискримінацією за ознакою

статі, сексуальними домаганнями чи знуцаннями. Розслідування порушень кримінального характеру, зокрема, випадків сексуального насильства. Насильство за гендерною ознакою під час збройного конфлікту.

Гендерне інтегрування в управлінських практиках в оборонній сфері України. Системний підхід у реалізації політики гендерної рівності в практиках управління в оборонній сфері України. Роль керівника (командира) у забезпеченні рівних прав та можливостей жінок та чоловіків. Розвиток гендерної компетентності керівників в оборонній сфері України. Гендерні підходи в управлінні підрозділом як соціальною групою. Оперативний і тактичний рівні гендерних комунікацій інститутів в оборонній сфері України. Шляхи активізації участі жінок в операціях оборонної сфери України. Гендерні стереотипи у військових операціях: світовий досвід. Важливість участі жінок у процесах досягнення сталого миру. Покращення операційної ефективності шляхом інтеграції гендерної перспективи. Об'єднання жінок як приклад самоорганізації в оборонній сфері України. Організаційна культура як основа гендерно чутливого середовища. Гендерна складова етики в оборонній сфері України. Етичні кодекси. Дотримання прав людини в контексті управлінської діяльності.

4. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

4.1. Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять:

- форми організації освітнього процесу: навчальні заняття; самостійна робота; контрольні заходи;
- види навчальних занять: лекція, семінарське заняття, консультація.

4.2. Самостійна робота здобувачів вищої освіти

Самостійна робота здобувача вищої освіти є основним способом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час.

Зміст самостійної роботи здобувачів вищої освіти над конкретною навчальною дисципліною визначається відповідною програмою, методичними матеріалами, завданнями та настановами викладача. Самостійна робота забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених програмою навчальної дисципліни: підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій, збірниками завдань, методичними рекомендаціями з організації самостійної роботи здобувачів освіти тощо.

Мета самостійної роботи – правильне застосування компетенцій з теоретико-прикладних питань забезпечення гендерної рівності в оборонній сфері.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти здійснюється у таких формах: підбір та аналітичне дослідження нормативних документів з правових засад забезпечення гендерної рівності в оборонній сфері, тематичної рекомендованої/нової наукової та навчальної літератури; опрацювання конспектів лекцій; робота над кейсами; виконання практичних завдань; підготовка індивідуальних робіт; підготовка до всіх видів поточних контрольних випробувань (колоквіумів, виконання тестових завдань тощо); самотестування; підготовка до семінарських занять та диференційованого заліку.

Види індивідуальних робіт, вимоги до виконання та критерії їх оцінювання закріплені у Положенні про види та критерії оцінювання індивідуальних робіт здобувачів вищої освіти кафедри військового права.

4.3. Освітні технології та методи навчання

Освітні технології: контекстне навчання, аудіовізуальні та інтерактивні технології, ІТ-технології тощо.

Методи навчання: пояснювально-ілюстраційний метод, метод проблемного викладання, ділові ігри, мозкові штурми, моделювання професійних ситуацій, кейс-метод, метод дискусії та ін.

4.4. Форми педагогічного контролю та система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни

Формами контролю знань здобувачів вищої освіти є поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу навчальної дисципліни *на семінарських заняттях* із застосуванням таких засобів: усне/письмове опитування, експрес-опитування, вирішення практичних завдань, участь у розробці кейсу тощо. У ході семінарського заняття здобувач може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0; 1; 2; 3);

- контроль якості засвоєння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі виконання тестових завдань та колоквіумів. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки здобувача у вивченні поточного матеріалу.

Впродовж семестру здобувачі вищої освіти виконують самостійну роботу, в тому числі, у формі підготовки *індивідуальної роботи*. Максимальна кількість балів за індивідуальну роботу – 10 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є *диференційований залік*. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю та індивідуальної роботи, за якої здобувач освіти допускається до складання диференційованого заліку, становить 25 балів. Максимальна кількість балів, яку здобувач вищої освіти може отримати за результатами підсумкового контролю, становить 60 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу

і видами контрольних заходів навчальної дисципліни

«Правові засади забезпечення гендерної рівності в оборонній сфері»

при підсумковому контролі у формі диференційованого заліку:

Поточний контроль				Індивідуальна робота здобувачів	Підсумковий контроль (диференційований залік)	Підсум- кова оцінка знань
Модуль № 1		Модуль № 2				
Семінарські заняття	Тестове завдання	Семінарські заняття	Колоквіум			
max 9	max 3	max 15	max 3	max 10	max 60	max 100

Критерії оцінювання (диференційований залік):

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на семінарському занятті	Max 3	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	2	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	1	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Тестове завдання	Max 3	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з тем, можливі окремі несуттєві недоліки.
	2,5	Результати опрацювання матеріалу високі, але є незначна кількість несуттєвих помилок.
	2	Добре засвоєння матеріалу з тем, але є окремі помилки.
	1,5	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	1	Мінімальні результати, достатні для отримання позитивної оцінки.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Колоквіум	Max 3	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з тем, можливі окремі несуттєві недоліки.
	2,5	Результати опрацювання матеріалу високі, але є незначна кількість несуттєвих помилок.
	2	Добре засвоєння матеріалу з тем, але є окремі помилки.
	1,5	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	1	Мінімальні результати, достатні для отримання позитивної оцінки.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Оцінка індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти: Наукова доповідь	Max 10	Послідовно, систематизовано, логічно, грамотно, повно викладені результати проведеного наукового дослідження за певною темою. Ґрунтовно вивчена сучасна вітчизняна та зарубіжна наукова література, нормативні джерела, практика органів

		<p>охорони правопорядку, офіційна статистика. Проведено соціологічне дослідження – опитування, анкетування тощо. Наведені посилання на використані джерела.</p> <p>Обрана тема є актуальною як з практичної, так і з теоретичної точок зору. Робота правильно структурована, має вступ (обґрунтування актуальності дослідження, постановка його мети та завдання), повно висвітлено стан наукової розробленості проблеми, наведено узагальнення наукової літератури, законодавства та інших джерел. Окрім викладення матеріалу робота містить власний авторський підхід до вирішення розглядуваної проблеми та висновки. Наукова доповідь ілюструється за допомогою презентації.</p>
	8	<p>Послідовно, систематизовано, логічно, грамотно викладені результати проведеного наукового дослідження за певною темою. Автор використав основні сучасні вітчизняні та зарубіжні наукові літературні джерела, законодавство, релевантну правозастосовну практику. В роботі наведені посилання на використані інформаційні джерела.</p> <p>Обрана тема є актуальною як з практичної, так і з теоретичної точок зору. Робота добре структурована, має обґрунтування актуальності дослідження; висвітлюється загальний стан наукової розробленості проблеми. Окрім викладення матеріалу робота містить аргументовані авторські висновки. Наукова доповідь ілюструється за допомогою презентації.</p>
	6	<p>Послідовно та грамотно викладені результати проведеного наукового дослідження за певною темою. Автор використав незначну кількість сучасних вітчизняних та зарубіжних наукових літературних джерел, законодавство, правозастосовну практику. В роботі наведені посилання на використані джерела.</p> <p>Обрана тема є актуальною як з практичної, так і з теоретичної точок зору. Робота структурована, має обґрунтування актуальності дослідження, висвітлюється стан наукової розробленості проблеми. Окрім викладення матеріалу робота містить окремі авторські висновки.</p>

	4	Робота недостатньо структурована, не має послідовності та логічності викладення матеріалу. Автор використав сучасні вітчизняні джерела. Наявна незначна кількість посилань на правозастосовну практику. Представлена робота не повністю відповідає вимогам, які висуваються до робіт такого рівня, не містить достатнього обсягу, який би дозволив усвідомити сутність питання чи проблеми, задля розкриття яких вона виконувалася. Обрана тема є актуальною, але відсутній авторський підхід при дослідженні більшості питань.
	2	Робота недостатньо структурована, не має змістовної логічності у викладенні матеріалу. Автор використав сучасні вітчизняні джерела, але не звернувся до правозастосовної практики. Представлена робота не в повній мірі відповідає вимогам, які висуваються до робіт такого рівня, виконана неакуратно, не містить достатнього обсягу, який би дозволив усвідомити сутність питання чи проблеми, задля розкриття яких вона виконувалася; відсутні авторські висновки.
	Min 0	Представлена робота не відповідає вимогам, які висуваються до робіт такого рівня; містить ознаки академічної недоброчесності.

Диференційований залік Зараховано	Max 60	<ol style="list-style-type: none"> 1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах і концепціях навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з навчальної дисципліни й використання отриманих знань у практичній роботі.
	55	<ol style="list-style-type: none"> 1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.

	50	<p>1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих помилок.</p> <p>2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою.</p> <p>3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.</p>
	45	<p>1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією.</p> <p>2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою.</p> <p>3. Помилки й суттєві неузгодженості у відповіді на заліку за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.</p>
	40	<p>1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією.</p> <p>2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою.</p> <p>3. Помилки у відповіді на заліку за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.</p>
	35	<p>1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Наявність помилок у відповіді на питання на заліку.</p>
Не зараховано	Min 0	<p>1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.</p>

4.5. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#top>

2. Віденська декларація Всесвітньої конференції з прав людини під егідою Організації Об'єднаних Націй від 09.10.1993 р. URL: https://ips.ligazakon.net/document/mu93378?ed=1993_10_09
3. Декларація про захист жінок і дітей в надзвичайних обставинах та під час збройних конфліктів від 14.12.1974 р. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/169632_169632
4. Женевська конвенція про захист цивільного населення під час війни від 12.08.1949 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text
5. Конвенція з подолання дискримінації в освіті від 14.12.1960 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_174#Text
6. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок від 18.12.1979 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207#Text
7. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про рівне винагородження чоловіків і жінок за працю рівної цінності № 100 від 29.06.1951 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_002#Text
8. Конвенція про дискримінацію в галузі праці та занять № 111 від 25.06.1958 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_161#Text
9. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р. (з поправками, внесеними відповідно до положень Протоколів № 11, 14 та 15, з Протоколами № 1, 4, 6, 7, 12, 13, 16). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
10. Конвенція про рівне ставлення й рівні можливості для трудящих чоловіків і жінок: трудящі із сімейними обов'язками № 156 від 23.06.1981 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_010#Text
11. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція) від 11.05.2011 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-11#Text

12. Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства 25.10.2007 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_927#Text
13. Конвенція Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми від 16.05.2005 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_858#Text
14. Резолюція Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» від 31.10.2000 р. URL: <https://nssu.gov.ua/genderna-rivnist/rezolyuciya-radi-bezpeki-onn-1325>
15. Римський статут Міжнародного кримінального суду від 17.07.1998 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text
16. Факультативний протокол до Конвенції про ліквідацію усіх форм дискримінації щодо жінок від 06.10.1999 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_794#Text
17. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків : Закон України від 08.09.2005 р. № 2866-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text>
18. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07.12.2017 р. № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>
19. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні : Закон України від 06.09.2012 р. № 5207-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17#Text>
20. Про міжнародні договори України : Закон України від 29.06.2004 р. № 1906-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>
21. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
22. Про оборону України : Закон України від 06.12.1991 р. № 1932-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text>

23. Про невідкладні заходи із запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі, захисту прав осіб, які постраждали від такого насильства : Указ Президента України від 21.09.2020 р. № 398/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/398/2020#n2>

24. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року «Про Стратегію людського розвитку» : Указ Президента України від 02.06.2021 р. № 225/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/225/2021#Text>

25. Про Уповноваженого Президента України з питань волонтерської діяльності : Указ Президента України від 04.12.2019 р. № 879/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/879/2019#Text>

26. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року : Указ Президента України від 30.09.2019 р. № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>

27. Про Урядового уповноваженого з питань гендерної політики : Постанова Кабінету Міністрів України від 07.06.2017 р. № 390. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/390-2017-%D0%BF#Text>

28. Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції комунікації у сфері гендерної рівності : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.01.2023 р. № 79-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/79-2023-%D1%80#Text>

29. Про затвердження змін до Переліку військово-облікових спеціальностей осіб офіцерського складу та Переліку військових посад осіб офіцерського складу, які можуть бути заміщені військовослужбовцями-жінками : Наказ Міністерства оборони України від 22.03.2021 р. № 74. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0423-21#Text>

30. Про затвердження Методичних рекомендацій з проведення гендерно-правової експертизи актів законодавства та проектів нормативно-правових актів,

визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства юстиції України від 12 травня 2006 року № 42/5 : Наказ Міністерства юстиції України від 27.11.2018 р. № 3719/5. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MUS31033>

31. Про організацію виконання Плану заходів з реалізації Концепції комунікації у сфері гендерної рівності : Доручення Міністерства внутрішніх справ України від 10.03.2023 р. 39/01/37. URL: <https://mvs.gov.ua/upload/1/6/2/0/1/2/dorucennia-mvs-39.pdf>

32. Про затвердження Інструкції щодо інтеграції гендерних підходів під час розроблення нормативно-правових актів : Наказ Міністерства соціальної політики України від 07.02.2020 р. № 86. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0211-20#Text>

33. Про затвердження Методичних рекомендацій з реалізації гендерного підходу та підходу, що базується на дотриманні прав людини, на рівні територіальних громад : Наказ Міністерства соціальної політики України від 27.12.2022 р. № 359. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0359739-22#Text>

34. Про затвердження Положення про представників Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини : Наказ Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини від 20.10.2022 р. № 84.15/22. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v84_1715-22#Text

35. Національний план дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.10.2020 р. № 1544-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1544-2020-%D1%80#Text>

Література

Основна література

1. Concepts and Definitions Women, Peace and Security in NATO : Office of NATO Secretary General's Special Representative for Women, Peace and Security. 36

р. URL:
https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2019_07/20190709_1907-wps-glossary.pdf

2. NATO/EAPC. Women, Peace and Security: Policy and Action Plan 2018. 32 p. URL: https://natolibguides.info/ld.php?content_id=32437209

3. Водянніков О. Гендерна рівність. Теорія і практика в порівняльному конституційному праві. Київ : ОБСЄ, 2021. 245 с. URL: <https://ccu.gov.ua/library/genderna-rivnist-teoriya-i-praktyka-v-porivnyalnomu-konstytuciynomu-pravi>

4. Гербут В. С. Право на сексуальну орієнтацію та гендерну ідентичність: сутнісний зміст та гарантії захисту : монографія. Ужгород, 2019. 264с.

5. Леонтьєва Л. В. Дискримінація за ознаками статі у праці на рівні законодавства Європейського Союзу та України (теоретико-правові аспекти). *EU labour law: decent work and expansion of institutional capacity for sustainable development* : Scientific monograph. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2023. 376 p.

6. Наливайко Л. Р., Сірко Л. П. Гендерно-правова експертиза: проблеми теорії та практики : монографія. Дніпро : ДДУВС, 2023. 200 с.

7. Принцип рівності у праві: теорія і практика : монографія / за заг. ред. Н. М. Оніщенко. Київ : Юридична думка, 2014. 378 с.

8. Тихомиров Д. О. Теоретико-правові засади державної політики в сфері безпеки : монографія. Київ : ФОП Маслаков, 2020. 346 с.

9. Управління сектором безпеки, реформа сектору безпеки та гендерні питання : збірник інформаційно-методичних матеріалів «Гендерні питання в секторі безпеки». Женева : ДКЗС, ОБСЄ/БДПЛ, «ООН Жінки», 2020. 76 с.

Додаткова література

1. Kaminska N. Activities of international organizations in the field of empowerment of women, gender equality. *The optimization of protection model for rights and freedoms of Ukrainian person* : collective monograph / V. M. Bevzenko, V. A. Bortnyak ect. Lv.-Torun : SENS, 2019. P. 159–178.
2. Kaminska, N., Loshchykhin, O., Romanova, N. The role of the OSCE in ensuring gender equality into policies and practices. *Fundamental and Applied Researches in Practice of Leading Scientific Schools*. 2019. No. 34 (4). P. 87–91.
3. Teaching Gender in the Military : a Handbook. DCAF; PfPC, 2016. 214 p.
4. The NATO Policy on Preventing and Responding to Sexual Exploitation and Abuse. Endorsed by NATO Ministers of Foreign Affairs on 20 November 2019. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_173038.htm?selectedLocale=en
5. Інформаційно-навчальний посібник для фахівців сектору безпеки «Жінки. Мир. Безпека». 268 с. URL: <https://www.genderculturecentre.org/wp-content/uploads/2018/04/ZHINKI.-MIR.-BEZPEKA.-Informaciyno-navchalniy-posibnik-dlya-fakhivciv-sektoru-bezpeki.pdf>
6. Камінська Н. В., Чернявський С. С., Перунова О. С. Законодавче регулювання та міжнародні стандарти гендерної рівності : лекція. Київ : НАВС, 2020. 23 с.
7. Методичні рекомендації з інтеграції гендерних підходів в систему підготовки фахівців для сектору безпеки і оборони України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/18%20-%20Department/18%20-%20PDF/08.2021/hei-web-final.pdf>
8. Прус І. Правові засади протидії гендерно зумовленому насильству під час збройного конфлікту на Сході України. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2021. № 1. С. 74–80.
9. Путівник гендерної інтеграції у Збройних Силах України. 236 с. URL: https://www.osce.org/files/f/documents/4/8/479044_0.pdf

10. Сектор безпеки і оборони України: теорія, стратегія, практика : монографія / Ф. В. Саганюк та ін. Київ : Академпрес, 2017. 180 с.

11. Сухорада Г. І., Тверітнев В. І., Філін В. Г. Забезпечення гендерної рівності щодо змісту фізичної підготовки особового складу. *Актуальні наукові дослідження в сучасному світі*. 2019. Вип. 5(49), ч. 3. С. 158–163.

12. Тихомиров Д. О. Теоретико-правові засади державної політики в сфері безпеки : монографія. Київ : ФОП Маслаков, 2020. 346 с.

Інтернет-ресурси:

1. Офіційний сайт La Strada – Україна. URL: <https://la-strada.org.ua/>
2. Партнерство заради миру. Україна – НАТО. URL: <https://ukraine-nato.mfa.gov.ua/ukrayina-nato/partnerstvo-zaradi-miru>
3. ОБСЄ «Гендерна рівність у контексті досягнення миру та безпеки». URL: <https://www.osce.org/uk/node/309736>
4. ОБСЄ/БДПІЛ «Gender and Security Toolkit». URL: <https://www.osce.org/odihr/440831>
5. «Gender Awareness». URL: <https://www.peaceopstraining.org/courses/#gender-awareness>

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри військового права Військово-юридичного інституту. URL: <https://library.nlu.edu.ua/senmk/itemlist/category/555-kafedryviiskovoiurydychnoho-institutu.html>

НЕІК

Навчальний електронний інформаційний комплекс «Правові засади забезпечення гендерної рівності в оборонній сфері». URL: <https://neik.nlu.edu.ua/moodle/course/view.php?id=1393>

Додаток 1

Карта предметних компетентностей з навчальної дисципліни

Шифр та назва компетентностей за спеціальністю і/або спеціалізацією	Шифр та назва компетентностей з навчальної дисципліни
ЗК – загальні (універсальні) компетентності (обрати компетентності згідно зі змістом навчальної дисципліни)	ПК – предметні компетентності з навчальної дисципліни
ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ПК2. Здатність аналізувати й оцінювати вплив міжнародних та євроатлантичних стандартів і процедур на модернізацію сил оборони України, а також визначати ключові проблеми імплементації гендерних стандартів в оборонній сфері України, шляхи їх подолання. ПК5. Здатність проводити міждисциплінарний аналіз основних напрямів розвитку гендерної політики України; обґрунтовано вирішувати проблемні питання гендерної інтеграції жінок в секторі безпеки України. ПК7. Здатність розпізнавати маркери деструктивних комунікативних дій утиску, підбурювання до дискримінації та пособництва в дискримінації.
ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	ПК1. Знання базових категорій гендерної політики (гендер, стать, маскуліність, фемінність, гендерна ідентифікація, гендерна рівність, гендерна дискримінація, сексуальне насильство, насильство за гендерною ознакою в рамках збройного конфлікту). ПК9. Здатність виявляти системні та міжгалузеві знання у сфері покращення операційної ефективності шляхом інтеграції гендерної перспективи.
ЗК5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	ПК3. Здатність проводити пошук правових джерел з метою з'ясування сучасного стану забезпечення гендерної рівності в інших країнах, в тому числі державах-членах НАТО. ПК15. Здатність аналізувати сучасний стан та виділяти проблеми попередження та припинення сексуального насильства і насильства за гендерною ознакою під час збройного конфлікту в Україні.
ЗК6. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.	ПК11. Здатність визначати теоретичні та прикладні гендерні проблеми в оборонній сфері України, пропонувати шляхи їх розв'язання з урахуванням закордонного досвіду позитивних

	<p>прикладів поводження з гендерними скаргами, попередження та припинення гендерної дискримінації.</p> <p>ПК13. Здатність до розуміння і вирішення теоретичних та прикладних проблем гендерної дискримінації.</p>
ЗК8. Здатність приймати обґрунтовані рішення.	<p>ПК8. Здатність приймати правові рішення з питань дискримінації за гендерною ознакою.</p> <p>ПК10. Здатність виявляти недоліки правового регулювання військової служби з точки зору забезпечення гендерної рівності; проводити дискусії та обговорення актуальних проблем у цій сфері; приймати обґрунтовані рішення щодо їх подолання та розробляти пропозиції щодо їх усунення.</p>
ЗК9. Здатність працювати в команді.	<p>ПК12. Здатність аналізувати форми участі жінок у процесах подолання напруженості та стабілізації ситуацій, у вирішенні збройних конфліктів, у мирних перемовинах та угодах, при переході від конфліктного до постконфліктного суспільства (у процесах перехідного правосуддя), у миротворчій діяльності та надавати пропозиції щодо їх розширення.</p>
ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	<p>ПК17. Здатність поважати та розуміти міжнародні етичні гендерні стандарти.</p> <p>ПК18. Здатність дотримуватися та забезпечувати дотримання гендерних правових і моральних вимог до поведінки військовослужбовців в оборонній сфері України, в тому числі, недопущення фактів сексуальних домагань, сексизму, гендерної дискримінації.</p>
ЗК 1.1. Здатність удосконалювати свій професійний рівень та набувати нові знання.	<p>ПК4. Вміння виявляти недоліки та критично оцінювати доктринальні основи гендерної політики України.</p> <p>ПК6. Знання інструментів гендерного мейнстрімінгу; вміння здійснювати гендерний аналіз та визначати гендерну перспективу.</p> <p>ПК16. Здатність системно, критично оцінювати форми і методи попередження насильства за гендерною ознакою в оборонній сфері України.</p>
ЗК 1.2. Здатність до пошуку альтернативних рішень у професійній діяльності.	<p>ПК14. Знання порядку поводження зі скаргами щодо гендерної дискримінації, підстав притягнення до відповідальності за порушення принципу гендерної рівності в оборонній сфері України.</p>
ЗК 1.5. Здатність до креативності у	<p>ПК19. Здатність до підготовки проектів</p>

предметно-практичній діяльності.	нормативно-правових актів або зміни чинних з питань забезпечення гендерної рівності в оборонній сфері України. ПК20. Здатність прогнозувати гендерні проблеми та шляхи їх вирішення в оборонній сфері України з урахуванням поглиблення європейської та євроатлантичної інтеграції.
СК – фахові компетентності за спеціальністю (обрати компетентності згідно зі змістом навчальної дисципліни)	
СК3. Здатність до критичного мислення та системного аналізу правових явищ.	ПК4. Вміння виявляти недоліки та критично оцінювати доктринальні основи гендерної політики України. ПК5. Здатність проводити міждисциплінарний аналіз основних напрямів розвитку гендерної політики України; обґрунтовано вирішувати проблемні питання гендерної інтеграції жінок в секторі безпеки України. ПК9. Здатність виявляти системні та міжгалузеві знання у сфері покращення операційної ефективності шляхом інтеграції гендерної перспективи. ПК16. Здатність системно, критично оцінювати форми і методи попередження насильства за гендерною ознакою в оборонній сфері України.
СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати правову інформацію з різних джерел.	ПК1. Знання базових категорій гендерної політики (гендер, стать, маскуліність, фемінність, гендерна ідентифікація, гендерна рівність, гендерна дискримінація, сексуальне насильство, насильство за гендерною ознакою в рамках збройного конфлікту). ПК3. Здатність проводити пошук правових джерел з метою з'ясування сучасного стану забезпечення гендерної рівності в інших країнах, в тому числі державах-членах НАТО. ПК6. Знання інструментів гендерного мейнстрімінгу; вміння здійснювати гендерний аналіз та визначати гендерну перспективу. ПК15. Здатність аналізувати сучасний стан та виділяти проблеми попередження та припинення сексуального насильства і насильства за гендерною ознакою під час збройного конфлікту в Україні. ПК19. Здатність до підготовки проектів нормативно-правових актів або зміни чинних з питань забезпечення гендерної рівності в оборонній сфері України.
СК5. Здатність визначати придатні для	ПК8. Здатність приймати правові рішення з

<p>юридичного аналізу факти, систематизувати одержані результати, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.</p>	<p>питань дискримінації за гендерною ознакою. ПК12. Здатність аналізувати форми участі жінок у процесах подолання напруженості та стабілізації ситуацій, у вирішенні збройних конфліктів, у мирних перемовинах та угодах, при переході від конфліктного до постконфліктного суспільства (у процесах перехідного правосуддя), у миротворчій діяльності та надавати пропозиції щодо їх розширення. ПК14. Знання порядку поводження зі скаргами щодо гендерної дискримінації, підстав притягнення до відповідальності за порушення принципу гендерної рівності в оборонній сфері України.</p>
<p>СК10. Здатність до аналізу та оцінки причин, умов та факторів, що впливають на вчинення кримінальних та адміністративних правопорушень.</p>	<p>ПК7. Здатність розпізнавати маркери деструктивних комунікативних дій утиску, підбурювання до дискримінації та пособництва в дискримінації.</p>
<p>СК – фахові компетентності за спеціалізацією (обрати компетентності згідно зі змістом навчальної дисципліни)</p>	
<p>СК 1.1. Здатність до реалізації міжнародних стандартів прав і свобод людини у правоохоронній діяльності.</p>	<p>ПК17. Здатність поважати та розуміти міжнародні етичні гендерні стандарти. ПК18. Здатність дотримуватися та забезпечувати дотримання гендерних правових і моральних вимог до поведінки військовослужбовців в оборонній сфері України, в тому числі, недопущення фактів сексуальних домагань, сексизму, гендерної дискримінації.</p>
<p>СК 1.2. Уміння виявляти проблеми правозастосування та пропонувати шляхи їх вирішення під час здійснення правоохоронної діяльності.</p>	<p>ПК10. Здатність виявляти недоліки правового регулювання військової служби з точки зору забезпечення гендерної рівності; проводити дискусії та обговорення актуальних проблем у цій сфері; приймати обґрунтовані рішення щодо їх подолання та розробляти пропозиції щодо їх усунення. ПК11. Здатність визначати теоретичні та прикладні гендерні проблеми в оборонній сфері України, пропонувати шляхи їх розв'язання з урахуванням закордонного досвіду позитивних прикладів поводження з гендерними скаргами, попередження та припинення гендерної дискримінації. ПК13. Здатність до розуміння і вирішення теоретичних та прикладних проблем гендерної дискримінації.</p>

	ПК20. Здатність прогнозувати гендерні проблеми та шляхи їх вирішення в оборонній сфері України з урахуванням поглиблення європейської та євроатлантичної інтеграції.
ВПК – військово-професійні компетентності	
ВПК 3. Здатність застосовувати на практиці основні положення теорії управління і прийняття рішень, алгоритми прийняття управлінських рішень, принципи та процедури ефективного управління підрозділом (у тому числі за стандартами НАТО); проводити історико-ретроспективний аналіз.	ПК2. Здатність аналізувати й оцінювати вплив міжнародних та євроатлантичних стандартів і процедур на модернізацію сил оборони України, а також визначати ключові проблеми імплементації гендерних стандартів в оборонній сфері України, шляхи їх подолання.

Додаток 2

Карта результатів навчання здобувача вищої освіти, сформульованих у термінах компетентностей

Шифр та назва РН за спеціальністю і / або спеціалізацією	Модуль НД	Шифр та назва РН з навчальної дисципліни
РН – результати навчання за спеціальністю / спеціалізацією (обрати результати навчання згідно зі змістом навчальної дисципліни)		Результати навчання з навчальної дисципліни
РН1. Розуміти історичний, соціальний, економічний, технологічний і культурний контексти розвитку правоохоронної діяльності.	№ 1	РН НД 1.1. Обґрунтовувати суспільну, політичну та професійну необхідність впровадження принципів гендерної рівності, ненасилля, толерантності та неприйняття сексизму в оборонній сфері України.
РН2. Вести міжособистісний діалог та превентивну комунікацію з метою виконання завдань професійної діяльності.	№ 2	РН НД 2.6. Проводити дискусії та обговорення актуальних проблем, приймати обґрунтовані рішення з питань гендерної інтеграції жінок в оборонній сфері України.
РН3. Розуміти та професійно застосовувати понятійний апарат права та правоохоронної діяльності.	№ 1	РН НД 1.2. Застосовувати гендерні категорії та поняття для характеристики військової служби, векторів розвитку в оборонній сфері України, оборонної реформи на шляху досягнення повної сумісності Збройних Сил України з відповідними силами держав-членів НАТО. РН НД 1.7. Застосовувати знання щодо порядку і критеріїв оцінки поточної ситуації та тенденцій з очікуваним від впровадження гендерної політики розвитком в оборонній сфері України.
РН4. Формулювати і перевіряти гіпотези, виокремлювати юридично значущі факти, виявляти причинно-наслідкові зв'язки в діях і явищах для прийняття оптимального рішення в конкретних ситуаціях.	№ 2	РН НД 2.3. Аналізувати достатність та ефективність форм і методів попередження та припинення гендерної дискримінації за ознакою статі з урахуванням закордонного досвіду, позитивних прикладів поведінки з гендерними скаргами, попередження та припинення гендерної дискримінації.
РН5. Розробляти тексти, документи з питань професійної діяльності, вільно спілкуватися	№ 2	РН НД 2.4. Брати участь у підготовці нормативно-правового забезпечення реформи з гендерних питань в оборонній сфері України.

українською та іноземною мовами.		
РН8. Здійснювати пошук інформації у доступних джерелах, аналізувати і оцінювати її для повного та всебічного встановлення обставин, необхідних для виконання професійних завдань.	№ 2	РН НД 2.2. Розпізнавати маркери деструктивних комунікативних дій утиску, підбурювання до дискримінації та пособництва в дискримінації.
РН10. Виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.	№ 1, 2	РН НД 1.10. Пропонувати шляхи зміни гендерних стереотипів в оборонній сфері України, перегляду гендерних ролей. РН НД 2.7. Виявляти недоліки правового регулювання військової служби з точки зору забезпечення гендерної рівності; дискутувати з професіоналами та непрофесіоналами з цих питань; пропонувати правові рішення щодо їх подолання та розробляти пропозиції щодо їх усунення. РН НД 2.8. Аналізувати сучасний стан та виділяти проблеми попередження та припинення сексуального насильства в оборонній сфері України і насильства за гендерною ознакою під час збройного конфлікту в Україні.
РН11. Знати і розуміти сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.	№ 1	РН НД 1.3. Оцінювати вплив гендерних міжнародно-правових стандартів (принципів) на доктринальні основи гендерної політики України.
РН14. Здійснювати пошук та аналіз новітньої інформації у сфері правоохоронної діяльності, мати навички саморозвитку та самоосвіти протягом життя, підвищення професійної майстерності, вивчення та використання передового досвіду у сфері правоохоронної діяльності.	№ 1, 2	РН НД 1.4. Проводити і презентувати дослідження існуючих механізмів забезпечення гендерної рівності в оборонній сфері України, а також шляхів їх розвитку в сучасних умовах активного збройного конфлікту. РН НД 1.6. Проводити гендерний аналіз, узагальнювати його результати та на цій основі розробляти і впроваджувати гендерну перспективу. РН НД 1.9. Демонструвати знання міжнародних та стандартів НАТО з гендерних питань; порівнювати, критично оцінювати та пропонувати шляхи підвищення ефективності роботи інституту гендерних радників/радниць та координаторів в оборонній сфері України та в інших країнах. РН НД 2.1. Критично оцінювати сучасний стан системи попередження та припинення гендерної дискримінації в оборонній сфері України. РН НД 2.5. Застосовувати системні та міжгалузеві

		знання у сфері покращення операційної ефективності шляхом інтеграції гендерної перспективи, в тому числі, для зміни стереотипів та практичної ролі жінок у попередженні та вирішенні збройних конфліктів, досягненні сталого миру.
РН 1.3. Ефективно реагувати на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення та інші події.	№ 2	РН НД 2.9. Пропонувати способи вдосконалення системи реагування на факти сексуальних домагань, сексизму, гендерної дискримінації в секторі безпеки України.
РНвпк – військово-професійна підготовка		
РНвпк 3. Знати і розуміти принципи та процедури управління підрозділом за стандартами НАТО та вміти їх використовувати для досягнення службових і бойових цілей; приймати обґрунтовані рішення на дії підрозділу в умовах бойової обстановки з використанням принципів і процедур за стандартами НАТО; вміти проводити історико-ретроспективний аналіз дій.	№ 1, 2	РН НД 1.5. Оцінювати вплив міжнародних та євроатлантичних стандартів і процедур на модернізацію сил оборони України, а також визначати ключові проблеми імплементації гендерних стандартів в оборонній сфері України, шляхи їх подолання. РН НД 1.8. Оцінювати ефективність поглиблення співпраці з НАТО у напрямку повної сумісності Збройних Сил України з відповідними силами держав-членів НАТО з точки зору забезпечення гендерної рівності. РН НД 2.10. Володіти навичками консультування з правових питань планування військових операцій та прийняття управлінських рішень з урахуванням принципу гендерної рівності та гендерної чутливості середовища реалізації.

